

Asemaympäristöjen valaistus

<https://kaupunkitilaohje.hel.fi/kortti/asemaymparistojen-valaistus/>

Asema- ja terminaali-alueita ovat:

- juna-asetat
- linja-autoasetat
- metroasetat
- satamaterminaalit

Valaistuksen tehtävänä on antaa kulkijalle käsitys liikkumisympäristöstä sekä luoda tilaan miellyttävä ja turvallinen ilmapiiri. Kaunis ja kaikkina vuorokaudenaikoina toimiva asema ympäristöineen luo positiivista imagoa joukkoliikenteelle ja kaupungille. Kaupunkikuvassa asema-alueesta muodostuu aukoiden ja aluetta rajaavien rakennusten avulla yksi kaupungin tärkeimmistä tiloista, jonka keskeisin rakennus joukkoliikenteen käyttäjän kannalta on asemarakennus. Aseman valaistuksen on sovelluttava kaupunkikuvallisesti muuhun kaupunkivalaistukseen, paikkaan ja kaupungin julkiskuvaan.

Aseman on pimeälläkin välityttävä käyttäjälle julkisena, käytettävissä olevana tilana silloin, kun sen palvelut ovat käytettävissä. Rakennuksen julkisivun mainosvalaistus ei saa kilpailla pääsisäänkäynnin valaistuksen kanssa.

Esteetön valaistus

”Aseman ulkoalueiden valaistuksen tulee olla riittävä helpottamaan kulkemista ja korostamaan tasonvaihtoja, ovia ja sisäänkäyntejä. Esteettömien reittien valaistus on mukautettava matkustajan näkemisen tarpeeseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tasonvaihtoihin, lipunmyyntitoimistoihin ja lipunmyyntiautomaatteihin, neuvontapisteisiin ja tiedotusnäyttöihin”. (Komission asetus (EU) N:0 1300/2014.)

Asema-alueen ulkovalaistuksen tulee tukea kaupunkivalaistuksen liikenteellistä hierarkiaa heikkonäköisten tarpeet huomioiden. Asema-alueen ja lähiympäristön valaistuksen tulee liittyä toisiinsa ilman jyrkkiä, äkkinäisiä valaistustasojen vaihteluja. Valaistuksen tulee olla häikäisemätön. Pimeitä alueita tai nurkkauksia ei saa olla. Laituri-alue katoksineen ja odotustiloineen tulee aina valaista hyvin. Pysäköintialueet valaistaan häikäisemättömästi ja hillitysti.

Aseman ja sen edusalueiden valaistuksen on oltava eurooppalaisten tai kansallisten määräysten mukainen. Jos asemarakennusta ei ole, laiturikatosten tai muiden odotustilojen merkitystä on korostettava ympäristöä kirkkaammalla valaistuksella. Esteettömään valaistussuunnitteluun liittyvät

määräykset ja ohjeet on kuvattu useassa eri lähteessä, jotka määrittävät asema-alueen eri kohtia. Jotta valaistus toteutuu ohjaavana, valaistustasoiltaan tasapainoisena kokonaisuutena, on eri lähteiden tieto huomioitava suunnittelussa. Ylläolevaan kaaviokuvaan ja listaan on yhdistetty lähteiden tiedot.

- Asemarakennuksen sisällä sisäänkäynniltä laiturille kulkeva esteetön reitti, määräys: vähintään 100 luksia
- Pääsisäänkäynnin, portaiden ja luiskien päädyt, määräys: vähintään 100 luksia Jos tämän saavuttamiseen tarvitaan päivällä keinovalaistusta, valaistuksen on oltava vähintään 40 luksia korkeampi kuin ympäröivä valaistus, ja sen värielämpötilan on oltava kylmempi. (Komission asetus (EU) N:0 1300/2014.) Lasijulkisivussa sijaitsevan sisäänkäynnin tulee erottua muusta julkisivusta oviaukkoa ympäröivän kehyskontrastin avulla.
- Liukuportaiden poistumistaso, suositus: 300 luksia.
- Matkustajalaiturit ja muut matkustaja-alueet, määräykset:
  - kaukoliikenne 1 keskimääräinen valaistustaso *Ehm 100 luksia*
  - lähiliikenne 1 keskimääräinen valaistustaso *Ehm 100 luksia*
  - lähiliikenne 2 keskimääräinen valaistustaso *Ehm 50 luksia*
- Muut asema-alueen reitit, suositus: 30–50 luksia. Tasoeroissa, suojatiellä ja muissa huomiota vaativissa paikoissa suositellaan pinnoitteissa 50 % kontrastieroa. (Rato 16)
- Alikulut ja vastaavat paikat, joita ei luokitella sisätiloiksi ja joissa ei ole luonnonvaloa, suositus: noin 100 luksia
- Aseman sisätilat, määräys: 100 luksia. Jos yksityiskohtaisten tietojen lukemiseen tarvitaan keinovalaistusta, tällaiset paikat on korostettava valaistuksella, joka on vähintään 15 luksia korkeampi kuin viereisillä alueilla. Tällaisen lisävalaistuksen värielämpötilan on myös oltava erilainen kuin viereisillä alueilla.
- Matkustajalaiturilla sijaitseva pysäkkikatos, suositus: 30–50 luksia ympäröivää laituria kirkkaampi yleisvalaistus. Tilassa mahdollisesti olevien aikataulujen ja muiden tiedotteiden osalta on valaistuksen oltava vähintään 15 luksia korkeampi ja eri värielämpötilaa kuin viereisillä alueilla.

Kuvat

Image not found or type unknown

Lautasaaren metroaseman laiturialueen valaistus. Kuva WSP, Pia Salmi.

Image not found or type unknown

Kalasadaman metron laituri-alue. Kuva: Kimmo Brandt.

Helsingin ohjeet ja linjaukset

- HKL 2017. Metron staattinen matkustajainformaatio - suunnitteluohje.

Lisätiedot ja -lähteet

- TRAFI/8596/03.04.02.00/2014 Esteettömyys rautatiejärjestelmässä Rautatiejärjestelmän esteettömyyttä määrittelevä Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín kansallinen määräys. Tämä on EU:n komission päätökseen (saavutettavuus-YTE) perustuva Suomen oloihin tehty sovellus velvoittavista vähimmäisvaatimuksista infrastruktuurille ja liikkuvalla kalustolle. Määrittelee velvoittavat SF-standardit. Standardiin on tulossa päivitys hissien osalta 2017.
- RATO16 "Väylät ja laiturit" (2019), Liikennevirasto, Radanpitäjän suunnitteluohje, joka käsittelee asema-alueiden valaistuksen esteettömyyttä.
- SFS-EN 12464-2. Light and lighting. Lighting of work places. Part 2: Outdoor work places. (Ulkotyöalueiden valaistussuositukset.) 17.12.2007. Suomen Standardisoimisliitto SFS ry
- EN 12464-1;2014, Valo ja valaistus, osa 1: Sisätilojen työkohteiden valaistus
- Komission asetus (EU) N:0 1300/2014
- Esteetön valaistus ja selkeät kontrastit, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 39/2006

Hakusanat

[terminaali](#), [juna](#), [metro](#), [bussi](#), [linja-auto](#), [esteetön](#), [valaistus](#), [asema](#)